

AIRE NOU DE BAO

UNA ASSOCIACIÓ AL SERVEI DE LA
LLENGUA I CULTURA CATALANES
CATALUNYA NORD

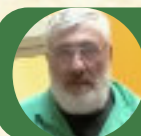
25 1999-2024
anys de diables

www.airenou.cat

Aire
de Nou
de Bao

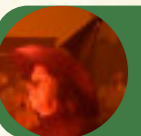
Sumari

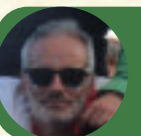
Pàgina 3
Mot del President

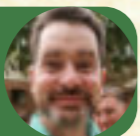
Pàgina 5
Raons per a esdevenir
airenovenc - Gralles

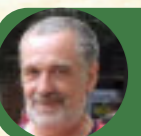
Pàgina 8
Mot de la Cap dels
elements de foc

Pàgines 10-11
La cooperativa

Pàgina 13
Maties Mazarico

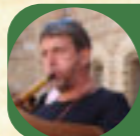
Pàgines 15-16
Els STOP a la llengua
catalana

Pàgines 20-23
Entre roques i tresors

Pàgina 27
Els panellets

Pàgina 4
Les activitats
Primera colla de dolçaines
a Catalunya Nord

Pàgines 6-7
Mot de la Cap de colla
dels castells

Pàgina 9
La vida d'un sorollós

Pàgina 12
14 anys de falcons al
Riberal

Pàgines 13-14
Notícies de la recerca

Pàgines 18-19
La Casa Macià

Pàgines 24-26
Un somni o una realitat?

Pàgines 28-29
Un any d'activitats airenovenques
Pàgina 30
Colla Castellera del Baix Montseny
Pàgina 31
Els Premis Nacionals Joan
Coromines

Crèdits

Fotografies: Marie Lopez, Fanny Jourda, Maria-Clara Casanova... i els altres. Dibuix: Leda. Correccions: Michel Bourret Guasteví.

www.instagram.com/airenoudebao/

www.airenou.cat

www.facebook.com/airenou.bao

airenou@airenou.cat

www.youtube.com/@AireNoudeBao

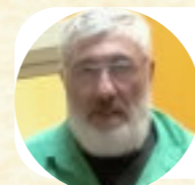

[@Airenou](https://twitter.com/Airenou)

La Vilbau - Avinguda de l'estadi - Bao - Catalunya Nord

Mot del President

Bernat Casals
airenovenc des del 15 de juny del 1997
President des del 2014

Eri tot sol dins el nostre local, ben content de veure com n'era d'agradable, endreçat i net, quan son sentit un soroll. Com una veu fluixeta i desesperada! L'espant passat, me son posat a cercar d'on venia aquesta veu. Gira que te giraràs, venia del clot de l'Hamlet, el Drac del Riberal !

« ser o no ser, aquesta és la qüestió! »* És això que deia.

- Fava de Déu! que li son dit. Com hi vas? Què t'arriba? De què parles i parles?

- Sí quan son inquiet. En son fart de tot lo que se passa! Com nos tracten, com nos consideren, com nos menyspreen! A tu te fa pas res? Ja que son tingut problemes de família ja fa temps, comprenes que me posi la qüestió!

- Sí ben segur, mes que vols que te digui?

- Remena-te el cul, «ser o no ser, aquesta és la qüestió». Tu, ets o ets pas ?

- Son! Però veues, les coses són pas tan simples! Mira, nosaltres fem lo que podem per ser! Però sabes és de més en més difícil. Molta gent arriba dins aquest país amb la cultura que se'ls hi ha ficat al cap, una mena d'adoctrinament, és a dir una cultura parisenca que per ellos és la sola. Sabes la colonització la tenen ben arrelada! Ara, per sort, dels milers de persones que arriben aquí cada any, en tenim de bons i d'aixurits. Alguns s'integren i respecten les nostres llengua i cultura. Cal dir que molts catalans d'aquí en tenen vergonya de la llur cultura i la llur llengua! Per ellos lo que ve de París és sagrat! I d'aquí poc serà lo que vindrà dels Estats Units que serà el millor. En somien!

- Jo, si eri un cavall, reguitnaria de valent!

- Sí però ets pas un cavall ets un drac que se'n diu Hamlet i que ha tingut problemes de família a Dinamarca i que te vols venjar...

- Me venjar jo? Que te creues que son un drac com el govern espanyol i molts espanyols amb aquest acarnissament contra els catalans?

- ...

- Ja l'haurii fet quan seu rebut els joves danesos**. No, això és passat i te recordi que la meva família seu vosaltres i sé que heu pedrejat*** el meu predecessor i vos en vull pas! A més m'heu donat el mateix nom i això me fa molt de plaer.

- «estofem l'afer» era un accident!

- En tot cas se cal remenar si volem ser!

- I que en fas de tots aquests que nos diuen que per defensar el català s'ha de parlar en francès i que aixins ho entendrien?

- Mira, què me diu, han de fer esforços, cal pas exagerar! Els francesos i els espanyols, per defensar les llurs llengües aixafen les altres, nosaltres ho fem pas, sem respectuosos. Han de sapiguer que és una veritable llengua, que és ben present i que té futur! Nota que les institucions també ho haurien d'entendre... Ara, se remenen pas prou! Moltes més coses haurien de fer!

-I què diues quan nos expliquen que sort que han vingut aquí sinó en seriem encara a l'edat mitjana i quan els hi diguem que tenim pas menester dels llurs consells nos tracten de racistes? Que sabem pas rebre la gent!

- Pas tots per sort! Però són nombrosos a ho pensar !

La conversa ha durat encara temps i era força interessant, però ara me cal concloure amb les seves últimes paraules.

- **Bé, doncs en davant! «I caminem per poder ser i volem ser per caminar.»****1 «Sem i serem gent catalana tan si es vol com si no es vol, que no hi ha terra més ufana sota la capa del sol».*******

* Shakespeare

** Aire Nou ha rebut estudiants danesos interessats per la cultura catalana.

*** Caiguda sobre l'autopista

**** És pas de l'Hamlet, és d'en Lluís Llach

***** És pas de l'Hamlet tampoc, és de l'Enric Morera

Les activitats

Castellers i Falcons

Assaigs:
dimarts de 19 a 21h
divendres de 20 a 22h

Gralles del Riberal

Assaigs:
dimarts 19h - 21h
divendres 18.30h - 20h

Sorollosos del Riberal

Assaigs:
divendres 18.30h - 20h

Diablers del Riberal

Formacions a la
demanda.
Manteniment cada 3
mesos

Sacs de Gemec del Riberal

Assaigs:
dimarts de 18 a 19h

Agrupació de compres

1 dimarts de cada 2
18.30h preparació dels
cistells
19.30h recollida

Fabien Carbon
Airenovenc des del 2013
Música: graller, sac de gemecs...
Impulsor de la Colla de Dolçainers del Riberal

Primera colla de dolçainers de la Catalunya Nord

Un any més, Aire Nou està innovant per donar vida a la nostra cultura i a la nostra llengua. Amb la creació de la primera colla de dolçainers de la Catalunya Nord, ens proposem mostrar un nou repertori de música tradicional vinculada a la dolçaina. La Muixeranga d'Algemesi és sens dubte la peça musical més esperada i més emblemàtica d'aquest instrument! Aquesta peça acompanyarà una de les figures dels Falcons. Evidentment, la dolçaina s'afegeix positivament a la feina i al futur del conjunt dels músics d'Aire Nou.. (Foto dolçaina CC/Ferbd1)

Raons per a esdevenir airenovenc

Ingrid Filliatre
Cap de Gralles del
Riberal

Quan anem a Aire Nou, no hi anem solament per fer música, per parlar català, o per empilar-nos els uns sobre els altres. Crec que hi anem també per una altre raó : el fet de sentir-nos com amb la família, però aquesta l'hem escollida!

Això no té pas preu: riem (sovint), plorem (a vegades) i compartim experiències varies de la vida mateixa. Quan necessitem, sempre hi trobem braços oberts, somriures, cerveses (sí sí) i una solidaritat per tots els esdeveniments de la vida.

Moltes gràcies a totes i tots per haver entrat en la nostra vida, i haver-la il·luminada des de dins.

L'artista Jacqueline Dupuy ha escrit (i ho trobo molt just) : "Una família és això: algunes persones que s'estimen bé i se'ls respecten a cada moment, amb petits tocs, bromes, burla, veu tendra..."

La felicitat té gust de mel amb els Castellers (i els músics!) del Riberal.

Gralleres i grallers intergeneracionals

Aquest any hem tingut la sort de veure arribar una mainada molt motivada per començar la gralla : l'Aaliyah, la Manon, la Taïbé, l'Axel i en Gabin. Aquests infants, sense por per tocar un instrument que té la reputació a Aire Nou de ser difícil, aprenen molt ràpid: en 3 mesos ja coneixen les peces del Circ, d'en Renard, i la primera part del toc de Castells !

També és molt interessant de veure que l'assaig de gralles es transforma en assaig intergeneracional, i això ens dona esperança pel futur de l'associació.

Igualment estem a punt de començar a tocar dolçaina per aprendre la Muixeranga, preciosa peça.

La gralla no es un instrument tan difícil: clar, els 3 primers assajos poden ser els més complicats perquè cal sortir un so de l'instrument... Però si insistim un poc, l'aprenentatge pot anar molt ràpid: una vegada que sabem com bufar, ja podem aprendre una peça.

Quasi bé la gralla té mala reputació, però val la pena insistir perquè fer música és un plaer increïble, quasi orgàsmic (cadascú té la seva música preferida que li dona pell de gallina).

Així que: **NO TENIU POR, VENIU A ASSAJAR GRALLA AMB NOSALTRES.**

Castellers del Riberal

Laura Pi
Airenova des del 1995
Cap de Colla dels Castellers del Riberal des del 2019

Valors de la colla

Sempre associem als castells amb 4 valors: força, equilibri, valor i seny

Però en la realitat, l'activitat castellerà és carregada de molts altres valors que defensem i que volem transmetre, cada cop que ens trobem i de cara a l'exterior, cada vegada que ens trobem per assajar o quan sortim a actuar al carrer.

Els valors que ens identifiquen són: la cohesió de grup, el respecte a l'altre, la confiança entre els diferents membres de la colla, la superació individual i col·lectiva, l'esforç col·lectiu, la transmissió intergeneracional, i en podríem citar molts altres.

Sense tots aquests valors, seria impossible fer castells.

Durant aquesta temporada, la voluntat de l'equip tècnic, ha sigut de fer viure la nostra colla castellerà, perquè a part de transmetre, la llengua i la cultura catalanes, la nostra colla és transmissora de tots aquests valors.

Torre de 6 Salt

Objectius Castellers

A nivell tècnic, hem agafat el temps de reconstruir cada un dels nostres castells. Primer de tot, hem assajat de valent per recuperar per Identi'cat tots els castells de la gama de 6: 3d6, 3d6a, 4d6, 4d6a, 5d6. Hem esperat la Diada de colles del Nord a Salt per recuperar la torre de 6.

Un cop els castells de 6 assolits i consolidats, hem assajat per recuperar els castells de 7 pisos i a l'agost hem pogut descarregar el primer 4d7 de la temporada.

Un castell que ha donat molt bones sensacions.

Hem seguit treballant per portar a les nostres diades més castells de 7 i mirar de recuperar el pilar de 5.

Tot això ha necessitat temps, hores d'assaig i un grup de castellers i castelleres presents de manera constant a cada cita.

Gràcies a la motivació de tota la colla i de l'equip tècnic, la temporada s'acaba amb una nota molt positiva: hem assolit molts objectius fixats, hem integrat molta gent nova, formant-los a les posicions corresponent, hem gaudit d'un gran grup de mainada, valenta i decidida a descarregar cada construcció!

A les portes d'una nova temporada, tenim ganes d'anar més lluny!

4de7 Millars

3de6 Identi'CAT - Pesillà

3de6 amb agulla Identi'CAT - Pesillà

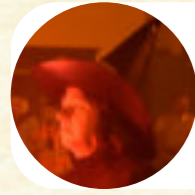

5de6 Identi'CAT - Bao

4de6 amb agulla Identi'CAT - Bao

Elements de foc del Riberal

Karine Basle
Airenova des del 2019
Cap de les colles de foc des del 2021

Aquest any hem fet moltes actuacions que ens han portat des de la Catalunya Sud a l'Auda (Occitània).
També hem pogut fer unes quantes sortides amb el nostre bestiari (Hamlet i Berrugues)
Per culpa del mal temps hem estat obligats de suspendre correfocs, és una llàstima, però...
Enguany, de nou hem donat la benvinguda a nous diables, bruixes i banyetes.
El 2024 celebrem el nostre vint-i-cinquè aniversari. Tindrem diverses iniciatives : nova samarreta, exposició de fotografies itinerant, però sobretot grans correfocs!

Hamlet el
Drac del Riberal

Carretillada
Diablers del Riberal

No és necessari de tenir esperança per començar una cosa, ni d'aconseguir-ho per perseverar!

Guillem I d'Orange-Nassau

Anna Prats
Airenova des del 1998
Cap de colla dels Sorollosos de 2011 a 2015 i des del 2018 fins ara

La vida d'un Sorollós

La vida d'un Sorollós és molt bàsica... de passavila en passavila, de foc en foc, de castells en falcons: cal sempre fer soroll!
Aquest any, un vagó, no... un tren de noves persones a qui donem la benvinguda i que ja són molt valentes!
Els adults: Jordi, Sabine, Thierry, Vanessa, Framboise, Patricia, Antoine, Geneviève i Rudy
Els infants: Biel, Gabin, Nolhan i Meline,
I menció especial a la Marina que va estar oblidada l'any passat; i a l'Alain que no gaudirà de la seua jubilació en pau!

La cooperativa

J-B Douady
Airenovenc des del 2015
Fundador de la cooperativa

"Quan vam decidir crear la cooperativa de compres vam posar diversos principis, entre altres : el fet que no generi excedent i que cadascú participi a les tasques.

Una d'aquestes tasques és d'elegir els productors.

Com no volem ni enriquir-nos, ni penalitzar els productors, els deixem fixar els preus.

Així, per l'elecció dels productors donem la prioritat a la distància, la manera de treballar... i sobretot al contact humà.

Cada divendres pel sopar de l'assaig i un dimarts cada dos, vaig a cercar els productes de la Pipistrelle, a Nefiac.

Cada vegada en surti amb molt més que les verdures :

- Una vegada van passar 30 minuts a fer descobrir als meus infants com funciona un hort en permacultura.
- M'han fet descobrir el «substrat de bolet» que constitueix un adob molt natural.
- Ens han explicat com funcionen les diverses capes freàtiques.
- Vam parlar amb els seus infants de la Calandreta que van deixar fa poc temps...

Sobretot aquest estiu, vaig ser molt orgullós de comprar la verdura dels membres de la cooperativa a una parella de gent tant conscients del problema de l'aigua que van posar voluntàriament un comptador d'aigua per disminuir el consum.

Verdures, consciència... i contact humà, doncs !"

Sopem a la Vilbau?

Com a pares, coneixem bé aquestes assaigs dels divendres que venen al final d'una setmana laboral, una setmana d'estrès, de curses, etc.

Aquests divendres cal anar a l'escola a cercar els infants, preparar el sopar, sopar, i anar a l'assaig. Me recordi que una vegada, llavors que veníem a l'assaig, a prop de Sant Esteve, vam tornar a casa per raó de cansament...

En conseqüència, vam pensar que potser seria més fàcil per les famílies de menjar al local.

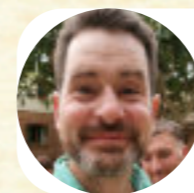
Ens hem imposat dues obligacions:

- Que els infants mengin bé
- Que surti bé de preu pels pares!

Així, hem decidit utilitzar els productes de la cooperativa, productes ecològics, locals i a preu just.

Des del mes de setembre organitzem sopars de 19 h 30 a 20 h 30, i després de l'assaig de castells per a tots els airenovencs.

Aquestes sopars son equilibrats (verdures, proteïnes, ferro, etc.), barats (4 €), ecològics, i locals (la verdura prové de Nefiac i Pesillà)."

Edu Miralles
Airenovenc des del 2015
Responsable de la cooperativa

Biotypoules

Entre el llac de Sant Feliu i Pesillà de la Ribera trobareu la granja de Biotypoules. La Tulia proveeix en ous cada dimarts l'agrupació de compres, ous de les seves gallines rosses BIO.

Ara fa un any va reprendre l'explotació de la Sra Fernandez: tres grans naus on les gallines poden viure en espai i llibertat. Acompanyada per l'antiga propietària, i ara tota sola, té la tasca tan ben entesa que vol afegir una nau més l'any vinent.

I és que es gira feina per les seves 900 gallines: la trobareu el dijous al mercat de Perpinyà, el dissabte al mercat d'Illa i als magatzems bio al voltant de Pesillà. Només alimentant correctament les gallines podem comprar ous de primera qualitat tot respectant el nostre entorn, i a més a més local.

A l'agrupació de compres d'Aire Nou de Bao ens fa un gran plaer contribuir modestament en el seu projecte.

www.biotypoules.fr

Tulia i les seves gallines
Pesillà

Aurèlia i Jérôme - La Pissistrelle - Nefiac

14 anys de falcons al Riberal

Quina bonica experiència que de compartir tècnica amb els 4 Caps de Falcons. Nathalie per la llengua, Angélique per les figures, Hervé per l'experiència i jo per la mirada. Enguany gràcies a assaigs de qualitat hem pogut portar l'escala de 8x9 a Banyuls i Cabestany, una construcció que no féiem des del 2019!

Els Falcons són poc o mal coneguts, tanmateix, el públic és molt sensible a la realització d'aquestes construccions, de la diversitat de les figures com la Serra, la Baldufa, l'Escala, la Pira,, els Pilars, els Vols i Vols coronats que presentem regularment. Tenim la intenció de presentar més construccions com la Muixeranga o la Tortuga. Antics i nous falconers comparteixen experiències i sensacions, que siguin amb camisa blanca o verda.

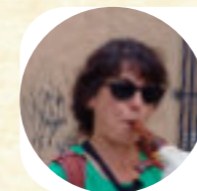
Aire Nou proposa moltes activitats: castells, falcons, gralles, percussions, sacs de gemecs, una cooperativa de productes ecològics... cadascun hi troba el seu lloc, gaudeix dels moments compartits. Tots plegats creixem, anem més alt!

Pira al
Palau dels Reis
de Mallorca

Maties Mazarico, l'home que va ressuscitar el sac de gemecs

Vanessa Fauchier
Airenova des del 2014
Portaveu dels Sacs de Gemecs

Maties Mazarico va néixer a Millas el 1948 de pares que havien fugit de la Guerra Civil espanyola.

Després d'haver treballat uns anys en el sector agrícola a l'Alta Garona, a continuació al Loir-et-Cher, Maties Mazarico decideix, a mitjans dels anys 1970, canviar de vida i tornar a Catalunya. S'instal·la al Conflent i es dedica a la música. Escriu cançons i s'uneix ràpidament al moviment de la "nova cançó". Molt interessat per la música popular tradicional, Mazarico comença, en paral·lel, un vast treball de recerca basat essencialment en l'escolta i la transcripció d'aires populars antics, recollits sota forma de gravacions per musicòlegs o folkloristes. La música tradicional és poc o no escrita, la seva cadena de transmissió es basa en l'escolta i la memorització amb totes les versions possibles que impliquen la interpretació d'un aire. Maties Mazarico extreu llavors, l'essència d'aquesta mana sonor (estructura, ritme, característiques melòdiques) per construir sonoritats i cançons que porten la seva marca, entre tradició i modernitat. Per alimentar i fer viure el seu treball de (re)composició, Mazarico es llança, en autodidacta, en l'aprenentatge d'una multitud d'instruments tradicionals populars, catalans i d'altres llocs (violons acordió diatònic, flabiol, oboès, viola, mandolina...) dels quals alguns poc practicats o a punt de ser definitivament oblidats. Així, el 1995, va ser el primer a reinterpretar el sac de gemecs que havia desaparegut de l'espai musical nord català des del començament del segle XX i impulsa, seguint, el renaixement del seu ensenyament al Conservatori de Perpinyà. Avui, gràcies al treball i a la pugnacitat de Maties Mazarico, el sac de gemecs, instrument emblemàtic del patrimoni sonor nord-català sona de nou a les festes, per tant, correspon als seus « hereus » de no desmerir i mantenir valentament aquest alè.

Vanessa Fauchier

Notícies de la recerca

Nathalie Vidal
Airenovenca des del 2015
Presenta una mica del seu treball universitari sobre tradicions i identitat

Com ja sabeu, faig el meu treball universitari sobre la nostra colla castellera. L'any passat de Master 1, vaig donar una primera part d'aquest treball, la part de presentació i d'inici de reflexió sobre la nostra colla. Com faig part de la colla des de fa 8 anys, tenia ja moltes informacions i observacions. El problema era més aviat de trobar com utilitzar tot aquest material!

He decidit d'organitzar la meua reflexió a partir de la noció de la identitat i més precisament els processos de construcció d'aquesta identitat a dintre de la nostra colla amb les influències de l'activitat castellera i amb l'objectiu de defensa i de promoció de la cultura i de la llengua catalanes que s'ha donat l'associació Aire Nou de Baó.

Al nivell de l'activitat castellera, vaig poder identificar una triple ambigüitat :

- Una pràctica que té arrels culturals però inclusiva i promovent la diversitat
- Una pràctica popular que se pot definir com un joc però que té una evolució cap a l'esport
- Una pràctica tradicional ritualitzada però que se modernitza i pot ser un espai d'expressió de la ciutadania.

Per aquestes raons, l'activitat castellera se pot apropiari de maneres diferents : com un mitjà de defensa de la identitat o com un mitjà d'aplegar la gent al voltant de valors relatives a la vida comuna. Sembla que nosaltres ens apropiem l'activitat castellera com una manera d'afavorir les relacions entre les persones : amb el seu cos, tothom participa a la construcció comuna, a la transmissió de la força, de les tècniques, i també dels valors d'abnegació i de solidaritat. Les nocions d'interdependència i de diferència organitzen el grup, el castell és el símbol de les relacions i el cos és el seu instrument: podem doncs parlar d'un ethos del vincle encarnat.

Al nivell de la defensa i de la promoció de la llengua i de la cultura catalanes, vaig estudiar el sentiment de catalanitat a dintre del nostre departament. Aquest sentiment neix ben abans del 1659 amb l'estructuració progressiva de les institucions catalanes sobre el territori català (Catalunya nord i sud). I doncs el tractat dels Pirineus queda viscut avui com una "amputació" per una part de la població del departament que considera la política francesa per fer d'aquí un territori nacional com una assimilació forçada dels catalans. En aquest context, la frontera entre França i Espanya estructura el nostre territori i afavoreix la circulació de la gent (migracions com la Retirada per exemple), dels productes (contraban dels Trabucaires) i de les idees (les de la Renaixença). Malgrat això, el catalanisme polític que se desenvolupa de l'altre costat de la frontera no troba el mateix èxit aquí i el teixit associatiu queda el principal protagonista de l'acció en la favor del fet català. Sembla que la nostra associació intenta de promoure una identitat catalana participativa, un compromís actiu que dona la prioritat a la participació sobre el naixement. Però si la cultura popular és un bon mitjà per a aplegar la gent, la utilització de la llengua i la renovació de l'estructura associativa queden difícils. Tot se passa com si l'associació havia permès la creació d'un grup de companys de lluita més que una coalició per la lluita.

Per acabar la identificació dels processos de construcció de la identitat a dintre de la nostra colla, queda a veure com la gent expressa el seu sentiment de pertinença. Per això, he utilitzat les entrevistes que vaig fer fa 2 anys i les meves primeres observacions. El tema de la família sembla important : la gent l'utilitza per parlar de la colla i les relacions a dintre de la colla son sovint de tipus familiar. Sembla que efectivament podem identificar una família simbòlica amb figures tutelars i per la qual els moments de convivència son tant un aspecte previ que el mitjà principal d'integració del grup. Les entrevistes que faré aquest anys m'ajudaran a estudiar més endavant la sociabilitat de la nostra colla.

Els a la llengua catalana a Catalunya Nord

Hervé Pi
Fundador d'Aire Nou

El 2 d'abril del 1700 primer atac en regla

40 anys després de l'annexió dels antics Comtats al Reialme de França, el rei Louis XIV prohibeix l'ús oficial de la llengua catalana.

En aquest moment quasi ningú sap francès. No canvia gaire la vida del dia a dia que continua sent en català, però se tanquen les escoles catalanes per a obrir-ne en llengua de l'ocupant, els actes oficials són escrits en francès.

2 d'abril 1700

L'abbé Grégoire i la necessitat d'eliminar els « patois » i de generalitzar l'ús del francès

Un informe sobre els usos lingüístics dels ciutadans de l'estat francès demostra que només el 20% de la població parla la llengua dels parisencs.

La « Convention Nationale » fa la tria d'eliminar les llengües nacionals: Alsacià, basc, bretó, català, cors, occità...

4 de juny 1794

Les lleis Jules Ferry imposen el francès com a llengua d'ensenyament

Quan l'escola esdevé obligatòria i en francès, els mainatges que viuen sota administració francesa aprenen obligatòriament una llengua que per la major part els és estrangera, i no tenen la possibilitat d'aprendre la seua pròpia llengua.

1881-1882

L'estat bloqueja tot reconeixement de les llengües històriques

La constitució francesa actual data del 1958, en aquest moment una immensa part dels ciutadans de més de 18 anys tenen com a llengua materna una llengua diferent del francès, per això no s'hi pot escriure «la langue de la République est le français», molta gent n'hauria estat exclosa.

El 1992 Europa vota la Carta de les llengües minoritzades. Carta que obliga els estats de la comunitat a garantir la transmissió i el futur de les llengües que administren. Lafegitó a l'article 2 de la constitució francesa foragita les llengües sotmeses, n'assegura la inconstitucionalitat i n'impossibilita el reconeixement de les diferents llengües i doncs no n'ha de garantir el futur.

S'hauria de treure l'afegitó però....

25 de juny 1992

De stops i de frenades, se'n podrien afegir més, sense cap problema.

Des de l'ordonança de Villers-Cotterets del 1539 que imposa la llengua francesa en tots els documents administratius fins al mes d'abril del 2023 quan 5 batlles nord-catalans s'han trobat a davant de jutges per a voler tenir el dret d'usar oficialment la llengua catalana als plens municipals podem trobar milers d'exemples de fets, fets que han tingut conseqüències desastroses per la salut de les diferents llengües minoritzades per França.

Quan el 7 de novembre del 1659 el reialme de França annexa els antics Comtats catalans i els transforma en « Province étrangère au Royaume » és amb el compromís de respectar els drets i usos dels catalans. Evidentment França no ha complert mai aquest compromís i l'edicte del 2 d'abril del 1700 que prohibeix l'ús oficial de la llengua pròpia n'és un dels exemples.

Els jacobins van guanyar la Revolució francesa, i com a bons jacobins van fer la feina que els tocava: uniformitzar, centralitzar, fortificar la capital (París) i empobrir les províncies, els països vençuts. Si haguessin guanyat els « campagnards » la història hauria estat segurament diferent.

Quan Jules Ferry imposa una escola gratuïta a tota la mainada de 6 a 14 anys, és també per a preparar les guerres a venir. França acabava de perdre una guerra en contra d'Alemanya, calia preparar els joves « francesos » per a la següent. Si les nines havien d'aprendre a cúser i a tricotar, els nins aprenien a fer servir armes de foc i tots aprenien francès.

Caldrà esperar el 1951 i la llei Deixonne per a poder tenir un ensenyament opcional en una de les llengües sotmeses per la república. Caldrà esperar el 1970 per a poder presentar una prova de català al batxillerat.

Tota la mainada nord-catalana escolaritzada la primera meitat del segle XX ha estat vexada i castigada per a parlar la seua llengua materna, que sigui a classe o al pati.

Per a enfortir l'article 2 de la constitució, article del 1992, França ha afegit la llei Toubon el 1994, amb l'objectiu de limitar els anglicismes, però, en realitat ha limitat encara més les possibilitats de fer viure naturalment les llengües administrades pel país autoanomenat «des Droits de l'Homme». **Si el Canadà hagués actuat com França, el francès agonitzaria al Quebec!**

La Casa Macià a Prats de Molló uneix els catalans de banda i banda de les Alberes

Autor: Josep Bonet
President de l'associació "Casa Francesc Macià",
Article publicat a la revista El Temps

La Villa Denise, on Francesc Macià va planejar la invasió militar per mor d'independitzar Catalunya, esdevindrà un Centre d'Interpretació de la Resistència Catalana.

Es poc de dir que la Villa Denise a Prats de Molló té un valor simbòlic i una càrrega afectiva excepcionals per als catalans. L'any 1926, durant la dictadura del general Primo de Rivera, aquell que pocs anys després esdevindria el 122è president de la Generalitat, Francesc Macià, la va llogar i la va utilitzar amb el seu estat major com un centre d'operacions per alliberar Catalunya per mor de convertir-la en una República independent. Cal dir que la casa presentava un interès geoestratègic ja que situada a la Catalunya del Nord, és a dir en terres catalanes sota administració francesa, i a pocs quilòmetres de la frontera estatal franco-espanyola. Aquella operació militar frustrada ha passat a la història amb el nom de «**Els Fets de Prats de Molló**». Finalment el pla va ser denunciat a les autoritats franceses, Francesc Macià i els seus acompanyants van ser detinguts i van ser jutjats a París el 1927. Aquell judici va tenir un gran ressò a Europa i va internacionalitzar la causa d'una Catalunya independent, situant el president Macià com el líder polític de l'independentisme català.

La Villa Denise (nom donat pels primers propietaris de la casa) a poc a poc s'acostumarà anomenar Casa Macià, en referència a l'esdeveniment històric dels Fets de Prats de Molló. La casa, situada a la sortida de Prats de Molló (Vallespir) en direcció a la Presta (Carretera departamental D115A), té una superfície de 240 m² i de 2530 m² per al conjunt de la propietat que disposa d'un jardí, una caseta de fusta i un bosc propi a tocar d'un riu. Ja feia molts anys que la propietat estava a la venda però a un preu molt per sobre del mercat immobiliari local. Amb els anys, el preu a la venda va anar baixant i cada cop més perillava el futur de la casa, amb el risc elevat que la casa s'acabés convertint en una residència d'estitueig en mans de particulars desinteressats pel seu valor històric.

La idea d'adquirir la Villa Denise a Prats de Molló per convertir-la en un centre museístic, patrimoni de tots els catalans ja porta un parells d'anys, però en els últims mesos el projecte s'ha anat consolidant amb la creació de l'associació «Francesc Macià, Memòries de Resistències». Aqueixa associació de marc jurídic francès se compon actualment d'un grup de 12 persones de la societat civil del Nord i del Sud de Catalunya. La prioritat de l'associació va ser de trobar mecenes privats per adquirir l'edifici i establir un conveni

amb una associació i així convertir la propietat en un Centre d'Interpretació de la Resistència Catalana. Diferents mecenes s'han anat manifestant en els darrers mesos, però l'operació de compra de l'edifici s'ha centrat en un sol mecenes, l'empresari vallesà Jaume Aragall que va concretar la compra el 14 de desembre de 2020. El mateix dia de la compra de la propietat el nou amo de la casa va signar un conveni amb l'associació «Francesc Macià, Memòries de Resistències», la qual gestionarà la casa com un Centre d'Interpretació de la Resistència Catalana. En les seues primeres declaracions públiques Jaume Aragall deixa clar que la Casa Macià és d'ara endavant patrimoni nacional català i que pertany a tots els catalans, tant del Nord com del Sud.

Els responsables de l'associació que gestiona d'ara endavant la Casa Macià parlen d'un projecte ambiciós de divulgació històrica articular al voltant dels temes de les resistències catalanes i la solidaritat entre catalans del Nord i catalans del Sud, això com a mínim d'ençà del Tractat dels Pirineus (1659) fins avui dia. Pocs anys després d'aquell tractat que va mutilar Catalunya de les seues terres més septentrionals i que va fixar la nova frontera estatal franco-espanyola contra la voluntat dels catalans, els habitants del Vallespir, i de Prats de Molló en particular, ja se van il·lustrar durant la Revolta dels Angelets. Els Angelets de la Terra era el nom donat als pagesos nord-catalans que se van revoltar contra les autoritats franceses quan aqueixes van imposar la gabella de la Sal en 1661, un impost sobre la sal contrari a les constitucions catalanes tradicionals. Uns 10 anys de resistències armades, d'emboscades, de contraban, de complicitats amb els catalans del sud, de tragèdies... i el Vallespir ja va tenir el seu primer heroi nacional català en la figura de Josep de la Trinxeria (el qual va liderar els Angelets del Vallespir).

Són molts els fets històrics que posen en relleu la capacitat de resistència dels catalans i les solidaritats entre catalans del Sud i catalans del Nord... però els promotors del Centre d'interpretació històrica de la Casa Macià pensen dedicar una atenció particular a la Retirada quan els republicans espanyols (entre ells molts catalans), al final de la guerra civil espanyola entre el gener i el febrer de 1939, van haver de refugiar-se de l'altre costat dels Pirineus. I com no parlar dels esdeveniments més recents com l'actual procés d'independència de Catalunya? Els esdeveniments històrics recents han tornat a posar el focus sobre la relació privilegiada i la complicitat entre catalans de banda i banda de les Alberes. Molt probablement el referèndum de l'1 d'octubre de 2017 no hagués pogut tenir lloc sense la complicitat activa de catalans del nord que van custodiar les urnes i les paperetes. La repressió espanyola que no ha parat des del referèndum d'autodeterminació ha tornat a demostrar que la Catalunya del Nord és un territori català amic i veí, un territori amb qui comptar en cas de crisi major, un territori on se produeix actualment una revifalla del sentiment català malgrat més de tres segles d'aculturació francesa.

Aqueixa complicitat entre catalans del Nord i catalans del Sud també va fer possible l'acte del Consell per la República a Perpinyà el 29 de febrer de 2020. La manifestació independentista liderada pels eurodiputats exiliats Clara Ponsatí, Toni Comín i Carles Puigdemont, va aplegar unes 200.000 persones i se convertia per tant en la manifestació més multitudinària mai vista a la capital del Rosselló. Un cop més la societat civil i els responsables polítics nord-catalans van contribuir activament a l'organització d'aquell esdeveniment polític excepcional. De fet, des d'aquell 29 de febrer, els eurodiputats a l'exili que poden circular lliurement a tot Europa (excepte a l'Estat espanyol) venen sovint a la Catalunya del Nord per trobar-se amb amics o la família. Per tant, va ser la cosa més normal del món quan el President a l'exili Carles Puigdemont, acompanyat pel batlle de Prats de Molló Claudi Ferrer, va venir a visitar oficialment la Casa Macià el 21 de desembre del 2020.

Entre roques i tresors

Remí Casanova
Premi Joves escriptors 2023
categoria Liceu

Avui els contaré una història del segle passat, una història que ha travessat anys, guerres, repressions, pàgines, boques... però que finalment avui veu la llum del sol. Avui en dia només soc un tros de quòniam vell d'uns noranta-set anys. Aquestes pàgines són l'últim recurs perquè un tros de carn podrida amb ossos com jo us expliqui la meva història, i la del meu poble.

Tot començà l'any 1937, quan les tropes de Francisco Franco (dit Paco) es desplegaven a les costes euskeres. Aquesta maniobra militar serà el principi de la Guerra Civil Espanyola. Aquesta guerra provocarà l'exili d'unes 500.000 persones cap a França, on es pensaven que serien lliures... I jo, faig part d'aquestes persones que varen marxar de Catalunya. Em presento. Soc en Joan, tinc onze anys i soc de la Vajol. Fa poc, vàrem festejar el meu aniversari a casa dels avis francesos de Prats de Molló. Eren molt contents, ja que feia un moment que no ens havíem reunit per festejar quelcom... Pensí que l'última vegada que ens vàrem veure era pels setanta-quatre anys de l'avi. Però no he vingut a parlar del meu aniversari, o el del meu avi. Avui us parlaré d'unes descobertes que vaig fer quasi al principi de la guerra (quan no patíem gaire). En aquest moment del conflicte, les coses no eren iguals... Els republicans tenien por, però es pensaven que aturarien l'exèrcit de Paco (Francisco Franco), llavors, per estar segurs que no perdrien tot els seus tresors si els feixistes aconseguien guanyar la guerra, el cap del govern de la Segona República espanyola, Juan Negrín, va decidir transferir una gran part dels tresors espanyols. Aquests tresors eren or, plata, pedres precioses, diners, però també hi havia obres d'art. I tots aquests tresors varen anar a parar en una mina a prop de casa meva. La mina de la Vajol. Antigament, aquesta mina era una mina de talc, però en pocs dies s'acabava de transformar en un dipòsit de tresors.

Amagadet al darrere d'un arbre, els espiava, i observava com descarregaven totes les joies, on les posaven, quantes joies s'hi amagaven... ho sabia tot. En total, vaig comptar uns set camions, tan carregats que quasi exploten. Set camions varen passar per davant meu, sense veure'm, carregats d'un munt de coses — la meitat ja les hauria tirat a la brossa —. Durant poc més d'un any, els set camions anaven i tornaven de no sé on... Us demaneu com sabia que només eren set camions i no més? Doncs perquè era molt observador, i a cada vegada que un camió es presentava la primera cosa que li mirava era la matrícula, i al final em vaig adonar que sempre eren els set mateixos. A més, ho apuntava tot en una llibreta petita que sempre duia amb mi — és gràcies a ella que us puc contar tot això, ja que em falla bastant la memòria —. Aquest detall és important, en tornarem a parlar...

Finalment, només va ser al cap d'un any i mig que les anades i tornades dels camions varen parar. Però jo, continuava anant a veure el que passava, fins i tot si l'activitat camionera s'havia parat. Alguns dies, la meva llibreta no em servia de res, o només per apuntar-hi els pocs ocells que sentia cantar.

Un dia, vaig decidir anar-hi molt d'hora, per veure si no estaven preparant alguna cosa especial. I evidentment, no hi vaig trobar res. Alguns guàrdies protegien l'entrada, mig dormint, asseguts sobre una pedra, girant el cap a cada vegada que sentien un soroll. Va anar de poc que em veiessin, però vaig aconseguir amagar-me al darrere d'una roca a l'últim moment:

— ¿Quién es? (qui és?) — cridà un dels dos guàrdies, que s'havia despertat pels meus sorolls.

Saltí sota una roca, preguntant, perquè no vinguessin a veure què havia fet aquest soroll. Per sort, eren massa ganduls i cansats per aixecar-se, però un dels guàrdies va quedar-se mirant un moment cap a la meva direcció.

De sobte, sentí un soroll de passos... El meu ritme cardíac s'accelerà d'unes 140 pulsacions... Qui era? Jo estava amagat, no podia ser jo.

Poc a poc els guàrdies s'aproparen del meu amagatall, i pensí que la meva hora havia arribat, que havia fallat a la meva missió discreta. Però el meu salvador, sorgí d'un arbust de baies vermelles... Una petita guineu es presentà. Primer, em mirà, i després es girà cap als guàrdies que es preparaven

a disparar cap a la meva direcció, però que quan s'adonaren que només era un petit animalot sense defenses... **Pan! Pan! Pan!!!**

Varen disparar igualment.

El meu cor s'aturà, el principi, pensí que em disparaven a mi, però ràpidament vaig tornar a la realitat. Feia tants dies que no havien matat a cap ésser viu, que no van rumiar-s'ho ni dues vegades i varen disparar sense pietat. Abans de caure inert a terra, l'animal em mirà una última vegada, com si em volgués dir alguna cosa, però no vaig saber què.

— Ha, ha, ha — rigueren els dos guàrdies.

— Ya sabemos lo que comeremos... (ja sabem el que menjarem...) — digué un dels guàrdies.

Aquest dia, vaig decidir esperar el canvi de guàrdia per marxar discretament. Ja que no estava gens segur de tornar sencer a casa.

El camí de tornada em semblà interminable. A dreta, a esquerra, pujar, baixar, jo ja no recordava el camí. Aquest dia tinguí la sensació que la ruta havia canviat. Totes aquestes emocions es barrejaren al meu cap... Ho veia tot doble: dos camins, dues vegades més arbres, dos cavalls... **DOS CAVALLS?!!!** Com és possible, aquí no hi ha mai cavalls vaig pensar. Sentí unes veus, però no vaig amagar-me, ja que aquestes veus no parlaven "nyol" (espanyol o castellà), parlaven català. Llavors vaig decidir anar a veure'ls, per demanar-los on estava i qui eren. Malauradament, em desmaí abans de poder parlar.

Afortunadament, no eren gent amb males intencions, sinó que era un grup de nois i noies republicans antifeixistes que em varen recuperar. Em despertí en un llit, en un refugi de muntanya. I quan finalment aconseguí a aixecar-me, em donaren una llesca de pa i un got d'aigua.

M'explicaren on érem, qui eren i què feien.

M'explicaren que l'exèrcit republicà estava perdent la guerra i que les tropes de Franco avançaven a tota velocitat. Ja eren a les portes de Barcelona. M'explicaren que ells feien part d'un grup de resistents que s'havia organitzat al voltant de La Vajol juntament amb els altres pobles... Són ells qui van posar-se en contacte amb la resta de resistents nord-catalans amagats a les Alberes, per fer passar el més de gent possible de l'altra banda de la frontera, pensant que serien en seguretat a Catalunya Nord.

També em varen revelar una informació importantíssima: diversos polítics de la república espanyola, i dirigents catalans, s'amagaven al voltant de La Vajol.

I mentre uns quants d'ells m'explicaven tot això, al fons del refugi hi havia un aparell que feia una mena de sorolls estranys, alguns més llargs, i d'altres més secs.

— Bip, bip-bip...

— Calleu! Segurament són les instruccions per demà la nit... — digué un dels nois. I començà a escriure el que sentia, com si ho entengués perfectament. — Joan, vine aquí, que necessitem els teus talents de descodificador, per entendre què diuen...

— Arribo, Jordi, arribo — respongué en Joan, atrapant el paper que li entregava el Jordi.

En Joan ho descodificà en un tres i no res, semblava que ho havia fet tota la seva vida... Anava a tota velocitat traduint aquest llenguatge incompreensible, en lletres, mots i frases perfectament catalanes.

... / ... / ...
NECESSITEM / PLANIFICAR / DEMÀ

Però ni tan sols traduït en català, ho entenia. Eren uns mots rere els altres, que no tenien ni subjecte, ni complement, això no tenia cap sentit... — la Mireia, la mestra de l'escola, m'hauria castigat si hagués escrit així — pensí. Veient que no hi entenia res, el Joan m'ho va explicar:

— Utilitzem el codi Morse per comunicar-nos entre els amagatalls — començà — Ja que si no, l'exèrcit franquista i l'exèrcit republicà haurien descobert les nostres intencions fa un moment.

— Però que no sou republicans, antifeix...? — demaní.

— Sí, però el govern republicà no vol ajudar els homes i les dones que s'han refugiat a França. I l'objectiu del grup que hem creat és avituallar aquests homes i aquestes dones que necessiten ajuda. En aquest moment, els pensaments es varen il·luminar dins del meu cap, ja entenia per què tots estaven preparats a marxar amb unes bosses plenes de menjar i aigua. M'explicaren que aquella tarda, dos companys seus vindrien a buscar els sacs per portar-los cap a Prats de Molló, i que després serien redistribuïts per tot el territori nord-català.

La resta, baixàrem a la Vajol, ja que havien d'acabar la planificació de l'objectiu final, car sols no ho podien fer, només eren uns nois i unes noies que tenien entre deu i quinze anys. Em varen convidar a baixar amb ells, ja que tenien por que em passés alguna cosa si em quedava sol en el refugi. Dit i fet, una vegada que els adults varen venir a buscar els sacs plens de menjar, vàrem baixar el més ràpid possible fins al poble.

La baixada fou molt esgotadora i ens cansàrem al cap de pocs minuts. A cada vegada que fèiem una pausa, intentava continuant movent-me, ja que quan parava, tenia les cames que tremolaven, com la democràcia francesa (o espanyola). Els genolls estaven a punt d'explotar a cada vegada que els meus peus xocaven amb el terra. Però aconseguí arribar fins al poble.

Abans de marxar a la seu del grup de resistents, em varen dir que primer havia d'avisar la família, per tranquil·litzar-los... ja feia un dia que no m'havien vist. Em digueren de dir-los que havia dormit a casa d'un amic perquè era el seu aniversari.

Evidentment, amables com eren, els meus pares em cregueren, i em varen deixar anar a "jugar" amb els meus amics.

Finalment, ens aturàrem davant d'una casa mig abandonada, en ruïnes. Entre les finestres hi vaig veure unes persones que parlaven i una llum encesa.

– Hou-hou, hou-hou...

– Uh-uh, uh-uh...

– Apa entrem abans que vingui algú a veure què ha passat. – xiuxiuejà en Joan, que semblava ser qui era el més còmode amb els codis.

Per què en Joan acabava de xiular? I qui havia respost? Per què ens havíem d'espavilar abans que arribés algú?

Una multitud de coses incomprensibles varen passar pel meu petit cap.

Sort que en Joan era aquí, ja que els altres no m'explicaven res quan semblava perdut. M'explicà que tenien un codi molt precís, que consistia a xiular d'una certa manera i esperar una certa resposta per fer certes coses. De seguida vaig entendre que tenien por dels espies feixistes amagats entre els boscos de l'Albera, que a la mínima cosa estranya, no dubtaven a matar qui fos.

Entràrem per una gran porta feta d'alzina. A l'altre costat d'aquesta porta d'alzina ens esperaven un munt de persones... Nois, noies, homes, dones, àvies, avis. I també hi havia gossos i cavalls (els mateixos que els que vaig veure quan em desmaï). Semblava una família, tots anant-se fent petons i jo mirant-los fer. Fins i tot una àvia va decidir saludar-me, pensant-se que era el seu net.

– Bé... Hola a tots i a totes – començà un senyor, pujant a damunt d'una taula plena d'ampolles de vi. – Ja sabeu per què estem tots units avui. Avui és un gran dia, són els últims preparatius abans de fer l'inimaginable...

– HA, HA, HA!!! – rigueren tots. Seguí per no semblar beneït sense riure.

– Demà, quan el sol es pongui... Atracarem la mina de la Vajol i donarem els tresors als refugiats que esperen una ajuda de l'altra banda de la frontera.

PERDONA?! Atracar la mina protegida pels guàrdies que m'intentaren matar fa un dia?

No sé on Déu meu han trobat la idea, i qui l'ha trobat... però m'encanta, sempre havia somiat fer el que fan als films de John Ford, atracar gent, robar... Quina idea fantàstica. Tenia els ulls que em brillaven d'emoció i de ganes de robar totes les riqueses del govern de la Segona República espanyola.

– Cadascú sap el que ha de fer demà?

– Síííí – varen escridassar tots.

El senyor que havia pujat a la taula va baixar, inaugurant el sopar de la vetlla de l'atracament. Començà a ploure vi i a nevar llesques de pernil salat del Pirineu. La gent bevia, s'emborratxava, cantava, menjava. La nit fou inoblidable, però s'havia d'aturar, ja que ens havíem de preparar per a l'endemà.

Crec que la festa començà cap a les cinc de la tarda i s'acabà a la una de la matinada. No sé què em donaren durant la festa, però al final veia elefants de tots colors i encantades caminant sobre les Alberes. Em va costar bastant aixecar-me l'endemà matí, ja que la festa fou intensa en alcohol, en pólvores blanques i en fums.

El dia fou prou tranquil, preparàvem algunes últimes coses, però quasi tot ho esperava en els camions en direcció a la mina. El pla era simple: apuntar els guàrdies amb pistoles, i entrar a poc a

poc, una vegada al davant de la gran cambra cuirassada, sortíem les barres de dinamita i fèiem explotar la porta.

Ens vàrem comprometre a no provocar cap víctima si no era necessari, només amenaçar els guàrdies i els soldats.

Dit i fet, el pla començava ara, eren les nou del vespre, i els camions acabaven de marxar de la Vajol. Al cap d'uns deu minuts vàrem ser a prop de la mina. Evidentment, ens aturàrem abans d'arribar al davant de la mina, perquè els soldats no sospitessin de res. Ens vàrem escampar pel bosc al voltant de la mina, tots armats amb un fusell. A la senyal, tots vàrem tirar-nos cap a l'entrada de la mina, tirant-ho tot a terra, guàrdies, soldats, arbres... No va ser gaire complicat encadenar els dos guàrdies que vigilaven l'entrada, ja que s'estaven adormint.

– Ràpid, que no tenim temps!!! – cridà el cap de la banda.

El seu crit fou el senyal de la segona onada, els qui encara eren amagats al bosc, sortiren amb tot el material per robar la mina. Vàrem ser uns cent vint en entrar dins la mina, i arribar fins a la cambra cuirassada no fou gaire difícil, ja que no hi havia ningú protegint-la, perquè es pensaven que la mina era impenetrable i que la cambra indestructible... Però vàrem aconseguir fer explotar la porta. Tot el que havíem fet fins ara era la part més fàcil del pla, la resta consistia a sortir sencers amb les joies i els tresors i marxar sense perdre ningú.

Aquesta part del pla més delicada no foren tot flors i confits, vam perdre diversos homes i dones, que varen quedar-se a la mina per sempre, per deixar-nos el temps de marxar i poder salvar tota aquesta gent que necessitava la nostra ajuda a l'altra banda de la frontera;

Josep MARC, Jaume LORS, Pol SANTAR, Lluïsa PORELL, Martina VELDA, Mireia NAVARRO, Tomàs MOLINAR varen morir per nosaltres i els 500.000 exiliats a França.

Evidentment, aconseguírem fugir amb un tresor de més de seixanta milions de pessetes. Tots aquests diners els donàrem als refugiats de la Guerra Civil Espanyola a França, que esperaven el dia per tornar. Malauradament, per alguns, aquest dia no arribà mai.

De més gran, decidí instal·lar-me a Prats de Molló, per continuar ajudant els refugiats que buscaven el seu camí, fent-los passar d'un costat a l'altra de la frontera, com si no existís.

Aquesta història fou la meua i la de centenars de persones. Només és una de les que envolten el nostre estimat Canigó. Un gegant de pedra que ho veu tot, però que no diu res, un protector de la nostra llengua, de la nostra cultura... Avui aquest gegant mereix que li fem memòria.

Ja sé que algun dia aquesta fantàstica llibreta a on ho escrivia tot, ja no tindrà cap valor, i segurament els meus fills la vendran... i tindran raó. O potser la guardaran i llavors continuaré vivint, travessant els anys i les guerres, les muntanyes i els rius... Com ho ha fet la nostra llengua al llarg dels segles...

Tenim un deure de memòria històrica, tenim el deure de continuar fent viure la nostra llengua, ja que com diu la Santa Espina: "Som i serem gent catalana".

A la foto, els germans Casanova per la Diada Nacional de Catalunya, l'11 de Setembre al monument de Rafael Casanova.

Rafael Casanova és també el nom del germà gran de la nissaga.

Un somni o una realitat?

Nicolas Casanova
Guanyador premi Òmnium / Catalunya nord
Joves escriptor nivell col·legi - Sant Jordi 2023

– Martí, entra a casa. Ja fa nit. – Va cridar-me la meva mare.
– Sí, sí. – Li vaig respondre mentre agafava la pilota ovalada després d'un rebot imprevisible. Prenc una dutxa molt ràpida, menjo i començo a fer la meva pila de deures per l'endemà. Acabo els meus deures a mitjanit i me'n vaig a dormir. Al matí em desperto a les 6h30 per anar al col·legi. Al vespre, després del col·legi, surto al meu jardí amb la meva millor amiga: la meva pilota de rugbi de l'USAP. Aqueix és el ritme de la meva vida des del moment on he descobert aqueix esport. Però un dia o ben bé una nit la meva vida es va capgirar moltíssim.

Avui soc molt orgullós. Aquesta tarda agafaré l'avió per anar a París per veure un partit de l'equip de França de rugbi contra la selecció de Nova Zelanda. Sovint vaig a veure els partits de l'USAP, però és la primera vegada que aniré a veure un partit internacional. El problema és la distància, anar a París és molt complicat. Seria bé que hi hagués una selecció catalana. Aquí sem un territori de passió, de cultura, de voluntat, tot això és benèfic pel rugbi. Admirava molt els jugadors de rugbi, per jo són herois i el meu somni és de ser a la seva plaça. Jo també voldria ser un heroi que feria somiar els petits nens i les petites nenes, però sé que és difícil i que cal fer sacrificis.

Sem dimecres, avui tinc poques hores al col·legi. Al matí faig una hora de francès i dues d'educació física. A la tarda tinc només dues hores de català perquè la professora de física i química és absent. Això és bona senyal, podré tornar a casa meva més d'hora i gaudir de les últimes hores de sol amb la meva millor amiga. Com sempre, la meva mare em renya perquè a les 20h00, quan ja fa nit, encara no he fet els meus deures i jo només penso a posar-me al llit i dormir.

Escolto les notícies del dia al cotxe, escoltant la ràdio, per anar a l'últim entrenament abans del gran dia, abans del partit d'una sola vida. – Les notícies del dia amb Pere Bailac.

– Bon dia. Demà 23 de març es jugarà el partit de la selecció catalana amb Martí Bastes, com a capità, contra un dels més grans equips del món, la selecció de Nova Zelanda, que tenen com a sobrenom els "All Blacks". Moltes reaccions sorgeixen sobre aquest partit, com la del president de la federació catalana de rugbi a XV.

"Demà serà un gran dia pel rugbi català, pels jugadors que tindran la sort de poder jugar contra una de les més grans seleccions del món. Tothom sap que el partit serà complicat, però han de donar el màxim, han de fer somiar els catalans que seran davant la televisió."

– Una nova reforma proposada pel govern actual.
– Sí, la primera ministra, Júia Castex ha anunciat avui a la televisió una reforma de la jubilació als 6...

– Desperta't, desperta't, que ja vas tard. Martí que no em sents? Què passa? – crida la mare amb tota l'habitació esventada.
– On soc? Què ha passat...? – estava realitzant que el que "havia viscut" era un somni...
– Què t'ha passat Martí? Explica-ho. Has tingut un malson? – continua la meva mare.
– Que no, és res. – replico jo.
– Va, fill, explica-ho – insisteix la meva mare amb força.
– No m'ha passat RES! Ara deixa'm passar, que no tindrè el temps d'esmorzar – acabo la conversa i surto de l'habitació molt enfadat.

Baixo les escales, entro a la cuina, agafo la meva tassa, una cullera i sec a taula. De seguida torno a pensar en el meu somni i em despisto en allò que estic fent. No podia ser, el que m'havia passat no era un somni, era altra cosa que no puc expli... – Martí, què estàs fent? Què et passa avui? – Crida la

mare mirant-me amb ulls de mussol i unes ganes de resposta convincent.
– Esmorzo, per què? – Demano jo molt sorprès.
– Esmorzar? I què esmorzes? Que no tens res en la tassa -respon la meva mare enfadada i sorpresa després de la meva resposta.
– Ah, sí, que tens raó. No he dormit bé aquesta nit. M'he despistat. Replico jo comprenent per què no tenia res a la boca després d'haver "empassat" una cullera.
M'aixeco per anar a buscar la llet a la nevera, em la poso a dins la tassa i afegeixo cereals per sobre la llet. Aquesta vegada sí, agafo una cullerada plena i... – Però que fas, que no saps menjar? – Demana la meva mare encara més enrabada.
– Sí, sí, perdona mama. – Responc jo amb una mica de por.
Havia fet caure la llet i els cereals per terra. Estava massa obsessionat per l'esdeveniment d'aquella nit. Vaig acabar l'esmorzar ràpidament i em vaig concentrar en els meus gestos.

Durant el camí cap al col·legi, reflexiono molt sobre el que ha passat aquesta nit i la meva desconcentració inhabitual d'aquest matí. No ha estat un somni, ho estava vivint, era allà conduint un cotxe i escoltant les notícies. Al final m'he resignat, perquè era totalment impossible. Una selecció catalana de rugbi no existeix, i que juga un partit contra els neozelandesos, contra els "All Blacks", us ho dic: és IM-POS-SI-BLE. D'altra banda vaig pensar a les meves paraules i els meus pensaments durant el viatge cap a París. Jo no volia ser més a la plaça dels jugadors francesos, jo volia ser jugador català, visc a Perpinyà. Malauradament, era complicat, no existia una selecció catalana i pocs jugadors arriben a ser molt coneguts i a revelar-se al nivell professional. També penso que d'aquí a pocs anys és molt difícil que es creï una selecció catalana, però no es pot saber, i jo, des del meu costat, he de fer el màxim per provar d'aconseguir el meu somni.

Sem dissabte, avui tinc partit de rugbi. Em preparo per anar a l'estadi, verifico el meu sac, em vesteixo, però també torno a pensar en el meu somni. És el moment de sortir dels vestidors, sentim les últimes paraules de l'entrenador. Jo no l'escolto i torno a pensar-hi, tinc la sensació de viure'l, estan passant els mateixos instants, els mateixos segons, però no pot ser, jugo contra Ribesaltes no contra els "All Blacks".

Durant els dies i les nits següents he pensat molt en el meu somni i he provat de trobar una explicació racional i lògica sobre el que m'havia passat i les meves sensacions just abans del partit de dissabte. Veient que era molt dispers, la meva mare va començar a interessar-se amb insistència i això no m'agradava. Ella tampoc no havia oblidat la reacció d'aquell matí quan m'havia despertat sobresaltat i el meu comportament durant l'esmorzar. No havia parlat mai del que havia "viscut" i del meu somni. Tenia por que no em creguin o que es riguin de mi. Jo soc una persona tímida, però quan era sobre el camp i jugava a rugbi, em transformava completament, no era la mateixa persona. Això era la importància d'aquest esport en la meva vida.

Estic molt cansat, torno a casa després d'un entrenament una mica especial. Avui, com cada dimecres, no he anat a l'entrenament amb el meu club, sinó al del departament, al de la "selecció catalana". M'havia enganyat, sí que hi havia una selecció catalana, però per joves de catorze anys. Per l'entrenament han convocat els millors jugadors del departament per fer un equip que jugarà, no contra els "All Blacks" sinó que contra els departaments de l'Aude i l'Hérault.

Els pares venen a buscar-me perquè el bus no ha passat. Això m'ha enrabiat, no tindrè el temps de jugar perquè tinc una pila dues vegades més gran de deures per l'endemà. Entro al cotxe, els meus pares somriuen i no m'agrada. Veig que la mare m'ha enviat un missatge a l'instant. El començo a llegir i quan aixeco el cap els meus pares acaben la frase que tenia el cap.
– Has estat agafat a l'equip del departament per jugar aquest cap de setmana. Felicitats! – criden la mare i el pare alhora.
– Ah, que bé. – responc jo bocabadada.
– Que no ets content? – demana el meu pare davant de la meva reacció. – Sí, sí, però no m'ho esperava – replico jo després d'uns quants segons de comprensió de la situació.

Havia realitzat una part del meu somni. Anava a jugar amb la selecció catalana. No jugaria contra els neozelandesos, no faria somiar persones davant de la seva televisió, però era un bon punt de partida.

12 anys més tard...

Ha arribat el moment, un silenci travessa el meu esperit abans de sentir tot un poble cantar Els Segadors. Tanco els ulls, reflexiono, no realitzo el que estic vivint, estic al costat de Wellington Carter! Molts moments i moltes imatges em passaven pel cap. Tots els sacrificis que he fet són recompensats, tot el temps que he dedicat per assolir un "objectiu", un "somni" no han estat per res. D'aquí a pocs minuts hauré

de sortir del túnel de vestidors amb el meu equip per jugar el partit, per jugar contra la selecció neozelandesa. Serà una consagració. Ser esportista no és fàcil, fem molts esforços, per potser mai tenir resultats. Jo puc dir que tinc sort, i sí, he fet esforços i sacrificis, però arribar en aquest resultat és increïble. No tothom juga contra la selecció neozelandesa, no tothom viu un "Haka" en directe davant seu. Ara sí, l'àrbitre arriba, ens fa un signe a jo i el capità neozelandès i sortim dels vestidors. Sem sobre la gespa del Camp Nou, les grades són plenes, tothom canta, riu, plora, avui no serà un partit del Barça, sinó un partit de la selecció catalana de rugbi, és increïble. En aquest moment me n'adono de tot el pes que hi ha sobre les meves espatlles, moltes persones creuen en nosaltres. Aquesta vegada no és un somni, ho estic vivint. Ja ho sé que el partit serà complicat, però he de provar-ho i tot l'equip ha de provar de no decebre els seus familiars, els seus seguidors, el nostre país, el nostre territori, les persones que han lluitat perquè es creï una selecció catalana.

Ahir, els meus pares i tota la meva família, van escoltar les notícies per sentir l'anunci dels titulars en directe. Són els meus més grans seguidors i la meva més gran ajuda, gràcies a ells soc on soc. El meu germà ha vingut des de Nova York per veure'm. Això em demostra la importància de l'esdeveniment, no només el meu germà s'ha desplaçat, sinó que és tot un poble, tota una cultura, una identitat que és darrere nosaltres.

Ens col·loquem, l'àrbitre mira el seu rellotge i xiula. El partit comença amb el cop de peu de Wellington Carter. Recupero la pilota, finto la passada i passo. I passo? Sí, sí, he passat la defensa, però em faig atrapar per l'extrem. I hem de creure. I si marcàvem el primer assaig del partit? Perdem la pilota i metres després de les diferents càrregues dels jugadors neozelandesos. Però, per pa... no hem perdut metres! El Joan ha interceptat la pilota! Anirà a marcar! És increïble!

Una carrera i molts anys de plaer més tard...

Aquesta és la història que us he contat i que conto sempre als meus fills. A ells també els agrada el rugbi. Mai dic el resultat del partit, cadascú ha de poder imaginar el que pensa i com s'ha acabat. Si voleu mirar a internet el resultat perquè no teniu imaginació, ho podeu fer, però no trobareu res. Això us podria fer dubtar sobre la sinceritat de la història, sí, però al final l'objectiu d'un text és de relatar esdeveniments reals (o no) i fer passar un bon moment als lectors, fent-los somiar. Cadascú ha de creure el que pensa.

Recepta de panellets... i més

Natàlia Verdager
Professora al Col·legi Sant Josep de Prada.

Com totes les bones receptes mereixen de ser compartides, podeu trobar totes les informacions al BLOG L'Info de Saint Jo et la page FB de l'Opció Català Col·legi Sant Josep.

El alumnes de l'Opció Català del conjunt escolar Sant Josep de Prada acaben de declarar oberta la temporada de la preparació dels panellets !

En efecte, en el marc de la seva formació, l'última sessió de curs del primer període (que va de la rentrée fins a les vacances de Tots Sants) va permetre als alumnes de l'opció de descobrir (pels novament inscrits) i de preparar per a tots aquestes delicioses petites postres de tardor típiques de Tots Sants a Catalunya.

Els panellets s'elaboren a base de d'ametlla mólta, de patata o moniato, sucre, ous (clara i rovell)

«Les consignes, dites en català évidentment, permeten als joves memoritzar el vocabulari més fàcilment, sigui els ingredients o per via del gest amb els verbs d'acció induïts per la recepta agafar, bullir, aixafar, obrir, posar, incorporar, barrejar, batre, formar, enganxar...etc...

«Posar en situació real és la millor lliçó que un professor pugui donar. Una seqüència de treball transformada en taller de cuina esdevé sempre més positiu pels alumnes. Son més receptius» explica la seva professora, tot i afegint «això dona també l'ocasió als alumnes d'oferir panellets als professors, a la família, als altres alumnes. És un moment de convivència social molt apreciat pels joves. Dona la possibilitat de valorar diferentment la seva feina i la seva implicació.»

Per posar al seu gust els panellets, els alumnes varen afegir a la base tradicional de la recepta coco, xicolata, avellanes, cireres confitades en decoració.

A la rentrée, la classe de 3era prepararà els famosos panellets i els alumnes de 4rta hauran de transmetre els seus coneixements i saber-fer a la classe de CM2.

1 any d'actualitat airenovenca

Desembre 2022

El 3 de desembre els Castellers del Riberal protagonitzen el programa de TV3 «Obrint Plaça».
El 6 elecció de la nova tècnica de castells.
El 10 celebrem del tió de Nadal
El 26 prop de 300 persones riflen a favor del Rodal.

Gener 2023

El 6 de gener primer assaig casteller de l'any.
El 22 primera actuació pública airenovenca en el marc de la Festa Major de Bao. Hi aixequem castells per a recordar el primer pilar de 4 de la colla del 1997. Hi organitzem una calçotada popular i donem els beneficis de la rifla a una entitat, enguany és El Rodal que se n'ha beneficiat amb un xec de 1360€.

Febrer 2023

L'11 de febrer els Diables i Bruixes, a ritme dels Sorollosos tornen als carrers de Ceret.
El 18 segon taller de «Parem català, xerrem català»
El 18 catorzena Nit Castellera del Riberal amb tècnic de la Colla Castellera de Sant Pere i Sant Pau de Tarragona.
El 19 concurs de truc coorganitzat amb Bao Cultural.
El 24 assaig especial carnaval

Març 2023

El 8 de març mor en David, Amb menys d'un any s'havia fet acceptar i estimar.
Els 17, 18 i 19 de març rebem els Arreplegats a Sant Genís de les Fonts.

Abril 2023

El 10 d'abril els Castellers del Riberal actuen a Manresa.
L'11 dimiteix la tècnica.
El 21 celebrem Sant Jordi entre Tet i Tet amb el Col·lectiu 2 d'Abril.
El 21 celebrem Sant Jordi a Alenyà amb castells i correfoc.

Maig 2023

Primer de maig, actuem a Cornellà de la Ribera
El 2 elecció de la nova tècnica
El 13 correfoc a Toluges per la Pau i Treva
Del 17 al 20 Identi'CAT entre Pesillà i Bao
El 28 participem a la trobada de les colles del nord a Girona

Juny 2023

El 2 de juny participem a la Bressolada a Sant Esteve
El 3 celebrem els 10 anys de Pallagos a Catllà
El 10 Banyetes, Diables, Bruixes i Sorollosos actuen a Occitània
El 23 els Falcons actuen a Cotlliure
El 24 actuem pels Dracs i per la Llengua a Brutus.

Juliol 2023

Primer de juliol castells al port de Sant Cebrià
El 2 aixequem castells a Prada
El 8 participem a la Trobada de Bestiari de Tuir
El 9 castells, falcons i correfoc a Banyuls
L'11 actuem per la Festa de l'albercoc a Ribesaltes
El 19 castells i correfoc a La Codalera
El 21 celebrem la Festa Major de Nefiac
El 22 castells per la Festa Major de Salt

Agost 2023

Els 3, 5 i 6 d'agost hem participat a les Fires de Millars
El 15 hem fet una mostra de cultura popular a Tarerac per a homenatjar els batlles que defensaren l'ús oficial del català.
El 25 castells i falcons a Argelers

Setembre 2023

El 9 de setembre Ball de Banyetes i correfoc a La Jonquera
El 16 castells a Sant Cebrià.
El 23 castells i falcons a Argelers
El 24 castells a Figueres

Octubre 2023

El primer d'octubre, participem a la Festa de l'all a Cornellà del Terri
El 15 apadrinem conjuntament amb Castellet de Mollet la Colla Castellera del Baix Montseny.
El 20 Assemblea General
Els 21 i 22 correfoc i castells a Cabestany.

Novembre 2023

El 4 de novembre participem a l'acte final del Correllengua i a la Commemoració del Tractat dels Pirineus.
Els 11 i 12 de novembre celebrem les Diades Airenovenques
El 25 de novembre coorganitzem els Premis Nacionals Joan Coromines amb la CAL.

Felicitations a la Colla Castellera del Baix

El 15 d'octubre d'aquest 2023 la Colla Castellera del Baix Montseny s'ha presentat oficialment.. i de quina manera

Quan en acabar la seua estada a Catalunya Nord en Nil va tornar al seu Baix Montseny hi va tornar obsessionat en crear una colla castellera en aquesta comarca on encara no n'hi havia.

La proposta va tenir èxit, però la pandèmia va posar un fre i llavors va caldre aixecar de nou el projecte, ha sigut un camí llarg però quin resultat!

Hem viscut un gran cap de setmana, històric pel Baix Monteny ja que s'hi ha presentat la primera colla castellera de la comarca, s'hi ha presentat amb 3 castells preparadíssims.

Acompanyats pels Castellers de Mollet que han lluitat castells de 7, i nosaltres, han descarregat el 4de6, 3de6 amb agulla (el primer del seu historial) i el 3de6.

L'escenografia de la Diada ha estat com els castells, perfecta. Esparàvem amb candeletes l'aparició de la camisa, aquest element que identifica la colla, aquesta camisa per la qual hauran d'assajar i de suar per a portar-la molt alt. La camisa se va fer esperar fins ben acabada l'actuació, i és amb un pilar de 4 per sota que l'han ensenyada.

Pilar de 4 per sota de presentació de la camisa a final de l'actuació.

3de6a
Diada del bateig

3de6
Diades airenoventes

4de6
Diades airenoventes

Premis Nacionals Joan Coromines

El 25 de novembre més de 200 persones han omplert la sala baixa del Palau dels Reis de Mallorca, un lloc emblemàtic per un reconeixement dels militants per la llengua catalana.

Quan la CAL va proposar a Aire Nou de coorganitzar els XXI Premis Nacionals Joan Coromines, uns premis centrats amb Catalunya Nord i nord-catalans va ser tot primer una sorpresa i un honor. Encarar un nou repte, fer que aquest acte sigui digne dels precedents i útil per la llengua a Catalunya Nord i a la resta dels Països Catalans.

Trobar un lloc i proposar guardonats eren els primers passos:

- **Ampli Productora** era una evidència per a triar una empresa jove, dinàmica amb projectes.
- **L'APLEC** per una associació amb trajectòria tenia sentit enguany que celebraven els 40 anys.
- **Berenguer Ballester** una persona que treballa sense descans, discretament, i amb eficacitat ofereix una obra extraordinària amb més de 600 entrevistes per a entendre Catalunya Nord i la seua gent.
- **Pere Manzaneres** a l'origen de tantes iniciatives i eines indispensables per la llengua catalana.
- **Blanca Serra**, una activista de primera línia en tots els combats nacionals i socials.
- I finalment **els 5 batlles** que no han acatat el cap quan atacats pel prefecte en nom de l'estat francès s'han mantingut fermes en la voluntat d'oficialitzar l'ús de la llengua catalana en els actes oficials dels propis ajuntaments.

Agraïm la Cal per la confiança, el Consell Departamental per haver posat a disposició el lloc i el personal, la Laura Bertran per la seua disponibilitat, l'Albert Malloj pels ramallets, Els Consellers Clara Ponsatí i Lluís Puig el secretari de política lingüística de la Generalitat per la seua presència, la Bressola, la Coral Solstici per l'animació, Agraïm Cap d'Ona, Felip Dorandeu, Bernat Guasch i l'OPLC per la contribució, els airenovents per la participació.

AIRE NOU RIFLA de Bao

BENEFICIS A FAVOR DE
L'ASSOCIACIÓ CASA MACIÀ

 26 de desembre 20.30h

 Sala de Festes la VILBAU - BAO

21 partides:
lots tradicionals, cambajons,
vi, i lots diversos

www.airenou.cat
www.casamacia.cat

CASTELLS I CALÇOTADA FESTA MAJOR

28 de gener 2024 - BAO

Programa:
11h actuació castellera
12.30h aperitiu
13.00h calçotada
Cost:
20€ /persona
10€ menors de 15 anys

Reservació abans del 20 de gener

www.airenou.cat

4 cites per l'agenda

Unes de les dates del 2024

En tindrem més.

Segueix-nos a airenou.cat/agenda

5 de gener, primers assaigs

28 de gener castells i calçotada
Festa Major de Bao

10 de febrer Nit Castellera
11 Concurs de truc - La Vilbau

24 de març actuació de Rams a
Manresa

6 o 7 d'abril homenatge al mestre Pau
Casals a Prada

8-12 de maig IdentíCAT a Pesillà i Bao

25 de maig correfoc a Toluges

1 de juny Bressolada Sant Esteve

8 de juny castells i falcons a
Pollestres

28 i 29 de juny correfoc i castells a
Sant Cebrià

30 de juny castells a Prada

8, 10 i 11 d'agost Fires de Millars

18 d'octubre Assemblea General

19 d'octubre correfoc a Cabestany

25, 26 i 27 d'octubre Diades
Airenovenques

8 de desembre tió de Nadal

26 de desembre rifla